

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2001-2002

17 januari 2002

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Interpellatie van de heer Filip Dewinter tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het onderwijsvoorrangsbeleid in de Vlaamse scholen

Interpellatie van de heer Kris Van Dijck tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de situatie van de internaten in Vlaanderen

Met redenen omklede moties

Vraag om uitleg van de heer Mathieu Boutsen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het leerlingenvervoer

Vraag om uitleg van de heer Lucien Suykens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het afvalbeleid van onze secundaire scholen

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Donderdag 17 januari 2002

VOORZITTER : De heer Gilbert Vanleenhove

– *De vergadering wordt geopend om 10.22 uur.*

Interpellatie van de heer Filip Dewinter tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het onderwijsvoorrangsbeleid in de Vlaamse scholen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Dewinter tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het onderwijsvoorrangsbeleid in de Vlaamse scholen.

De heer Dewinter heeft het woord.

De heer Filip Dewinter : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, het is uw intentie om volgend jaar een ontwerp van decreet in te dienen over een nieuw gelijkekansenbeleid. Het is de bedoeling om daarin de huidige, tijdelijke regelingen in verband met het onderwijsvoorrangsbeleid – dat extra leerkrachten toekent op basis van louter etnische criteria – en de zorgverbreding – die ervoor zorgt dat scholen extra leerkrachten krijgen op basis van sociale criteria – te incorporeren.

Ik las op 8 december jongstleden een artikel in De Morgen. Daarin uit mevrouw Nauwelaerts van de voortgezette lerarenopleiding voor zorgverbreding haar ongerustheid omtrent dat nieuwe decreet. Ze vreest dat kinderen met leerproblemen in Vlaamse scholen vanaf volgend jaar niet langer een beroep zullen kunnen doen op gratis extra begeleiding in de basisscholen. Ik citeer : ‘Het departement Onderwijs wil de 1 miljard frank die daarvoor beschikbaar was integraal overhevelen naar scholen met migrantenkinderen.’ Een meer onverdachte bron dan De Morgen kan ik niet citeren.

Momenteel is het besluit betreffende het voor-rangsbeleid nog altijd van toepassing, zowel in het

basis- als het secundair onderwijs. Dat betekent dat scholen met veel migranten aanzienlijk worden bevoordeeld ten opzichte van andere. Scholen die beschikken over voldoende migrantenleerlingen kunnen krachtens dat onderwijsvoorrangsbeleid beschikken over extra lesuren. Om te bepalen of een school in aanmerking komt voor dat beleid, worden louter etnische afstammingscriteria gehanteerd. Die lijken zo geplukt uit het 70-puntenplan van het Vlaams Blok.

Het doel van het onderwijsvoorrangsbeleid is het bestrijden van de leerachterstand van de doelgroep leerlingen, bevorderen van de integratie van deze leerlingen en ze oriënteren naar de studierichting die het nauwst bij hun potentieel aansluit. In het besluit van de Vlaamse regering van 14 juli 1998 en 17 december 1999 wordt een leerling onderwijsvoorrang uiteindelijk bepaald op basis van het volgende criterium : ‘een leerling waarvan de moeder ten hoogste tot het einde van het schooljaar waarin ze de leeftijd van 18 jaar bereikte, onderwijs heeft gevolgd, en de grootmoeder langs moederszijde niet in België geboren is en niet in het bezit is van de Belgische of Nederlandse nationaliteit door geboorte.’ Het gaat dus verder dan alleen maar een onderscheid op basis van nationaliteit : het gaat om etniciteit.

Het bevoordelen van scholen met migrantenleerlingen neemt grote proporties aan. 28.986 doelgroep leerlingen in het gewoon Vlaams basisonderwijs zorgden voor het schooljaar 2000-2001 voor ongeveer 520 extra voltijdse ambten. In het buitengewoon basisonderwijs ging het om 1.765 leerlingen en 24 voltijdse ambten. In het gewoon secundair onderwijs brachten 5.963 doelgroep leerlingen 110 voltijdse ambten met zich mee. In het buitengewoon secundair onderwijs ging het om 1.429 leerlingen en 30 voltijdse ambten.

Scholen met veel Vlaamse kansarme of leerzwakke kinderen kunnen geen beroep doen op deze extra

Dewinter

lesuren en leerkrachten. Ze kunnen wel een beroep doen op de regeling in verband met de zorgverbreding. Criteria zijn daar het opleidingsniveau van de moeder, behoren tot een eenoudergezin, werkloosheid van beide ouders, enzovoort. De gelden voor onderwijsvoorrangsbeleid zijn uiteindelijk uitsluitend bestemd voor migrantenscholen. Vlaamse scholen komen bijgevolg niet in aanmerking omdat hun leerlingen niet voldoen aan de etnische afstammingsvoorwaarden. Deze verregaande discriminatie is mijns inziens niet verantwoord en ook niet nodig.

Ik verwijs in deze context graag naar Nederland, waar het onderwijsvoorrangsbeleid momenteel volledig wordt hervormd. Daar stapt men af van wat ik net heb vermeld. In Nederland bestaat trouwens een gelijkaardige regeling als het onderwijsvoorrangsbeleid in Vlaanderen. Ook daar kregen scholen middelen om achterstanden van leerlingen weg te werken en daarop in te spelen via etnische criteria. Er werd gerekend met een systeem van gewichten. Een doorsneeleerling kreeg het gewicht 1, een autochtone kansarme leerling 1,25 en een allochtone kansarme leerling 1,9. Op basis van die gewichtenregeling kunnen basisscholen met een substantieel aantal 'gewichtleerlingen' in aanmerking komen voor extra personeel. Dat experiment loopt daar al veel langer dan in Vlaanderen en het resultaat blijkt erg pover.

De Nederlandse Rekenkamer concludeerde in haar rapport van maart 2001 aan de Tweede Kamer: 'In de ruim twintig jaar dat er onderwijsachterstandenbeleid in welke vormgeving dan ook wordt gevoerd, zijn er geen blijvende resultaten geboekt. De onderwijsachterstanden zijn niet merkbaar verminderd.'

Dat vernietigende rapport leidde er inderdaad toe dat er een discussie in Nederland omtrent het onderwijsachterstandenbeleid op gang is gekomen. Een van de voorgestelde herzieningen betreft het verdelingsmechanisme. Tot op heden werd in Nederland ook uitgegaan van de etnische herkomst van leerlingen om geld bestemd voor het onderwijsachterstandenbeleid te verdelen. De Nederlandse Onderwijsraad achtte het echter niet meer opportuun dit criterium te gebruiken. Hij meent dat er moest worden gezocht naar een nieuw, beter criterium.

In het advies van 22 november 2001 aan de staatssecretaris van Onderwijs stelt de raad voor om voortaan uitsluitend het criterium van het oplei-

dingsniveau van de ouders te hanteren om middelen toe te kennen. Ik citeer: 'Het criterium opleiding van ouders blijkt nog steeds het beste te zijn als basis voor de toekenning van gelden voor de bestrijding van algemene onderwijsachterstanden.'

Het doel werd ook geherformuleerd: 'Het betreft hier het terugdringen van de met het opleidingsniveau van de ouders samenhangende ontwikkelingsachterstelling van zowel autochtone als allochtone leerlingen, waar geen onderscheid meer dient te worden gemaakt'. De Nederlandse Onderwijsraad is van oordeel dat het etnische criterium zoals we het nog steeds hanteren, zo snel mogelijk moet worden geschrapt uit de wetgeving aldaar. Dat zal in de loop van de komende maanden ook daadwerkelijk gebeuren. Vraag is als het o zo progressieve en multiculturele Nederland dit beslist na twintig jaar ervaring, waarom Vlaanderen dat criterium nog altijd hanteert.

Ik wil de minister dan ook enkele vragen stellen. Mevrouw de minister, kunt u mij resultaten voorleggen van het onderwijsvoorrangsbeleid? Zijn de conclusies dezelfde als in Nederland waar er twintig jaar onderwijsvoorrangsbeleid is geweest op basis van etnische criteria? Is er ook bij ons geen vooruitgang geboekt of is er bij ons juist wel resultaat geboekt? Welk resultaat is dat dan? Op basis van welke criteria wordt dat eventuele resultaat gemeten? Wordt dat resultaat al dan niet periodiek gemeten? Zult u bij het opstellen van een nieuw gelijkekansendecreet waarin die andere decreten in zullen worden ondergebracht, het etnische criterium schrappen? Wij hopen het van harte.

Ik kan niet anders dan opmerken dat het hier om een vorm van anti-Vlaams racisme gaat. Er wordt immers op basis van louter etnische criteria aan positieve discriminatie gedaan ten opzichte van onze Vlaamse bevolking die het nadeel heeft geen grootmoeder van vreemde origine te hebben en die daarom geen extra faciliteiten kan krijgen in het onderwijs. Een dergelijk beleid is toch verboden door de wet op het racisme. Dat zo'n beleid niet kan, is voor mij duidelijk. Mevrouw Nauwelaerts heeft daarover dezelfde mening.

Ik wil nog even De Morgen van enkele weken geleden citeren. Daarin stond de titel 'Gelijkekansendecreet brengt nieuwe ongelijkheid teweeg in het onderwijs.' Dat zal zeker gebeuren als u met die etnische criteria blijft werken.

Mevrouw de minister, meent u niet dat het onderwijsvoorrangsbeleid discriminerend is ten aanzien van de Vlaamse kansarme of leeuwakke leerlin-

Dewinter

gen, omdat er een groot aantal leerkrachten ter beschikking wordt gesteld van migrantenscholen op basis van etnische criteria ? Het gaat om 684 ambten voor migrantenscholen, voor zover afstammingscriteria worden gebruikt om te bepalen of een school al dan niet recht heeft op extra lesuren. Overweegt u niet om eindelijk die etnische criteria die leiden tot anti-Vlaams racisme, te schrappen naar aanleiding van de conclusies van de Nederlandse Onderwijsraad en naar aanleiding van de Nederlandse hervormingen die op basis van objectieve vaststellingen en conclusies zijn doorgevoerd ? Is het niet beter over te gaan tot criteria die de lat op gelijke hoogte leggen voor allochtone en autochtone kinderen ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, het onderwijsvoorangsbeleid of OVB is ontstaan in 1991. Door ook rekening te houden met het onderwijsniveau van de moeder is het niet zo dat alleen afstammingscriteria worden gebruikt om te bepalen wie doelgroepleerling is voor het OVB en wie niet.

Door het OVB krijgen scholen een aantal extra uren en extra leraars om het onderwijs aan doelgroepleerlingen te optimaliseren, met als bedoeling de doorstroming te verhogen en de integratie te bevorderen. In dit beleid ligt de klemtoon op het leveren van bijkomende inspanningen om de onderwijsachterstand van vooral kansarme migrantenkinderen weg te werken en hun integratie te bevorderen.

Voor het secundair onderwijs ligt de nadruk in de eerste plaats op de doorstroming van de doelgroepleerlingen. Al te vaak wordt er namelijk vastgesteld dat doelgroepleerlingen oververtegenwoordigd zijn in bepaalde beroepsstudierichtingen en ondervertegenwoordigd zijn in bepaalde technische en algemene studierichtingen. Dit project wil die leerlingen in de eerste en tweede graad oriënteren naar de studierichting die het dichtst aansluit bij hun potentieel.

Via OVB leerden de scholen een onderwijspraktijk uit te bouwen die beter rekening houdt met de taalachtergrond en de culturele verscheidenheid van alle leerlingen. Een efficiëntere aanpak en een ondersteuning van de ontwikkeling van deze kinderen kan hun schoolresultaten verbeteren.

Scholen met migranten kunnen sinds 1991 dus een beroep doen op extra lestijden die voor de volgende actieterreinen moeten worden gebruikt : intercultureel onderwijs, Nederlandse taalvaardigheid, preventie en remediëring van ontwikkelings- en leerproblemen en betrokkenheid van de ouders. Voor het secundair onderwijs gaat het om de volgende actieterreinen : intercultureel onderwijs, Nederlands als tweede taal, Nederlands als instructietaal, leerlingbegeleiding en leerlingbetrokkenheid. Het is evident dat de maatregelen die de school neemt in de context van deze inhoudelijke thema's voor veranderingen zorgen die ook nuttig zijn voor de leerlingen die niet tot de doelgroep behoren.

De aandacht voor de onderwijsleerproblematiek van allochtone leerlingen heeft, in tegenstelling tot wat hier werd gesuggereerd, niet tot gevolg gehad dat de problemen van kansarme autochtone leerlingen uit het oog zijn verloren. Vanaf het schooljaar 1993-1994 is immers gestart met het zorgverbredingsbeleid of ZVB in het basisonderwijs. Dit beleid moest een nieuw elan brengen in de zorg voor leerbedreigde en kansarme leerlingen door een bredere waaier aan onderwijszorgen aan te bieden. Het project had tot doel het zittenblijven en de leerachterstand te doorbreken bij kansarme autochtone jongeren en een vernieuwingsproces in de scholen op gang te brengen.

De indicatoren die werden gehanteerd om de doelgroep te bepalen, zijn in de loop van de uitvoering van het project gewijzigd, maar hadden steeds tot doel de groep van leerbedreigde leerlingen in kaart te brengen. De jongste jaren is gewerkt met de volgende indicatoren : eenoudergezin, werkloosheid in het gezin en een laag opleidingsniveau van de moeder. Een leerling waarop één van deze indicatoren van toepassing is, wordt beschouwd als een leerling die in aanmerking komt. In de regelgeving is ervoor gezorgd dat een leerling niet tegelijkertijd voor het ZVB en voor het OVB in aanmerking komt.

Net zoals bij het OVB kunnen scholen een beroep doen op extra lestijden om een efficiëntere onderwijspraktijk uit te bouwen en om beter rekening te kunnen houden met de specifieke achtergronden en ontwikkelingsbehoeften van elk kind. Budgettair wordt in meer middelen voorzien voor het ZVB dan voor het OVB. De extra lestijden moeten worden gebruikt voor de volgende actieterreinen : preventie en remediëring van ontwikkelings- en leerproblemen, taalvaardigheid Nederlands, intercultureel onderwijs, betrokkenheid van de ouders en sociaal-emotionele ontwikkeling.

Vanderpoorten

Ook in het secundair onderwijs zijn er inspanningen geleverd om de doorstroming van kansarme leerlingen te bevorderen. Ik verwijs naar het project 'Scholen met bijzondere noden', dat vanaf het schooljaar 2000-2001 een betere pedagogische en sociale opvang van leerlingen met kansarmoede-problemen tracht te bekomen, ongeacht de etnische afkomst. De criteria voor dit project zijn : de schoolachterstand van de leerlingen in tweede en derde graad en de neveninstroming in de tweede en derde graad in de B-stroom met een B- of C- attest. Deze criteria zijn geselecteerd omdat er een oorzakelijk verband bestaat met demotivatatie en schoolmoeheid bij leerlingen.

De 70 scholen met de zwaarste noden werden geselecteerd om deel te nemen aan dit project en krijgen extra ambten om de door hen uitgetekende doelstellingen in de context van hun bijzondere noden te bereiken. Ik denk dus dat ik mag zeggen dat er zowel in het basisonderwijs als in het secundair onderwijs verschillende projecten lopen die voor de kansarme allochtone leerlingen én voor de kansarme autochtone leerlingen een succesvolle schoolloopbaan mogelijk trachten te maken.

De tijdelijke projecten in verband met onderwijsvoorrang, zorgverbreding en bijzondere noden worden vanaf het schooljaar 2002-2003 geïntegreerd in een globaal gelijkekansenbeleid. De inspanningen zijn gebundeld, er is werk gemaakt van een eenduidige visie en de huidige versnipperde middelen zijn samengebracht. Zo is het concept van het nieuwe en geïntegreerde gelijkekansenbeleid tot stand gekomen, waarbij wordt uitgegaan van evenwaardige ontplooiings- en onderwijskansen voor alle kinderen en waarbij de diversiteit van iedere leerling centraal zal staan.

Het geïntegreerde ondersteuningsaanbod is een van de drie sporen van het gelijkekansenbeleid. De andere twee sporen zijn de decretale verankering van het recht van iedere leerling op inschrijving in een school naar keuze en de uitbouw van een lokaal gelijkekansenbeleid. Het doel van het ondersteuningsaanbod is de scholen met de meest kwetsbare leerlingenpopulaties de nodige middelen te verschaffen.

Over de indicatoren die zullen worden gehanteerd om deze scholen te identificeren, heerste grote eensgezindheid bij de partners. Voor het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs gaat het om vijf indicatoren. De eerste indicator is dat het gezin leeft van een vervangingsin-

komen. De tweede is dat de leerling thuisloos is. De derde is dat de ouders behoren tot de 'trekkende' bevolking. De vierde indicator is dat de moeder niet in het bezit is van een diploma van het secundair onderwijs, van een studiegetuigschrift van het tweede leerjaar van de derde graad van het BSO of van een daarmee gelijkwaardig studiebewijs. De vijfde en laatste indicator is dat de 'thuis taal' niet het Nederlands is.

Voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs zijn er drie indicatoren. De eerste indicator is een schoolse achterstand van ten minste twee jaar. De tweede is dat het moet gaan om een neveninstromer. Dat betekent dat de leerling een nieuw ingeschreven leerling in de tweede of derde graad van het BSO of TSO is die het voorgaande schooljaar in een andere school een B- of C-attest haalde. De derde indicator is de volgende : de leerling volgde vorig schooljaar de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers. Deze indicatoren gelden als goede voorspellers voor kansarmoede.

Het is duidelijk dat etnische afstamming op zich geen criterium meer is. Via een weging van deze indicatoren zal de bijkomende ondersteuning van de scholen worden bepaald. Ik hoop dat dit nieuwe gelijkekansenbeleid bijdraagt tot een betere schoolloopbaan voor alle leerlingen en tot een betere ondersteuning van scholen die zich inspannen om het gelijkekansenbeleid daadwerkelijk te realiseren. Het geïntegreerd gelijkekansenbeleid zal wellicht in werking treden op 15 augustus 2002, als de nodige procedures zijn afgerond. Het ondersteuningsaanbod voor de scholen zal dan van start kunnen gaan op 1 september 2002.

De voorzitter : De heer Dewinter heeft het woord.

De heer Filip Dewinter : Mevrouw de minister, bedankt voor uw uitvoerig antwoord. Van wat u vertelde is wel ongeveer drie vierde terug te vinden in het desbetreffende decreet. Ik heb u spijtig genoeg niets horen vertellen over de resultaten van het onderwijsvoorrangsbeleid. Deze regeling bestaat sinds 1991.

Aangezien u deze regeling nu wilt onderbrengen in het gelijkekansenbeleid, denk ik dat het nuttig is na te gaan wat hiervan het resultaat is na tien jaar. In Nederland stelt men vast dat het resultaat na twintig jaar nihil is. Ik citeer uit een rapport van 12 maart 2001 dat de Rekenkamer opmaakte voor de Tweede Kamer : 'In de ruim twintig jaar dat het onderwijsachterstandbeleid op basis van etnische criteria werd gevoerd, zijn er geen blijvende resultaten geboekt'. Ik denk dat het dus nuttig en wense-

Dewinter

lijk is om, na al de middelen die hieraan werden gespendeerd, na te gaan wat de resultaten zijn. Ik blijf daarop aandringen.

U volhardt trouwens in de boosheid : u zegt dat u het etnische criterium, dat werd gebruikt in het onderwijsvoorangsbeleid, niet opnieuw zult gebruiken. U past het echter aan op zo'n manier dat het resultaat uiteindelijk hetzelfde blijft. Het vijfde criterium waarover u spreekt is dat de thuistaal niet het Nederlands is. Voor het overige moeten de leerlingen van anderstalige afkomst zijn. Dat is geen etnisch criterium zoals in het verleden, maar het is wel een criterium dat ervoor zorgt dat uiteindelijk dezelfde doelgroep wordt bevoordeeld. Daarmee kan ik absoluut niet akkoord gaan.

Ik denk dat het ook hier nuttig is om het Nederlandse voorbeeld aan te halen. Er is zeker een taalachterstand bij migrantenkinderen. Daar moet iets aan worden gedaan als ze zich willen assimileren, anders moeten ze terugkeren. U kent onze stellingen daarover. Men moet het taalonderwijs echter afsplitsen van wat u het gelijkekansenonderwijs pleegt te noemen. Taal is een zaak waarvoor inspanningen moeten worden gedaan, en dat gebeurt ook in Nederland. Voor het gelijkekansenonderwijs moet de lat echter voor iedereen gelijk liggen. Hier kan geen onderscheid worden gemaakt op basis van etniciteit, nationaliteit of de taal die men spreekt. Ik denk dat het een pedagogische fout is om gelijkekansenonderwijs en taalachterstandonderwijs met elkaar te vermengen en te doen alsof dat een grote hutsepot is.

Ik heb ook nog een kleine technische vraag. In dat artikel uit de Morgen staat ook dat vanaf volgend jaar kinderen met leerproblemen niet langer een beroep kunnen doen op gratis extra begeleiding in de basisschool. Het departement Onderwijs wil de 25 miljoen euro die daarvoor beschikbaar was integraal overhevelen naar scholen met veel migrantenkinderen. Door die maatregel moeten ouders met kinderen op gewone scholen hulp zoeken buiten het onderwijs, zegt de woordvoester van de voortgezette lerarenopleiding zorgverbreding. Ik weet niet of dit klopt, maar ik vind het alarmerend als dat waar zou zijn. Kunt u daarover wat toelichting geven ?

De voorzitter : De heer Van Nieuwkerke heeft het woord.

De heer André Van Nieuwkerke : Als ik het uitgangspunt van de interpellant analyseer, blijkt hij

te vertrekken van de veronderstelling dat mevrouw Nauwelaerts ontevreden is omdat er een onderscheid wordt gemaakt tussen migrantenleerlingen en andere leerlingen.

Dat is echter een verkeerde veronderstelling : mevrouw Nauwelaerts is ontevreden over het feit dat in het huidige gelijkekansendecreet leerlingen met leerstoornissen onvoldoende aan bod komen. Deze verdachte interpellatie van de heer Dewinter steunt dus op los zand.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Ik heb een bedenking die te maken heeft met de organisatie van ons werk. De vragen die de heer Dewinter hier stelt, hebben wij in een vorige vergadering uitvoerig behandeld.

Als iemand vragen stelt, zou hij best eerst nagaan of er geen vergelijkbare vragen aan bod kwamen in een recent verleden. Mijnheer Dewinter, als u de werkzaamheden met een oprechte belangstelling zou volgen, zou u weten dat de minister al uitvoerig heeft geantwoord op deze vraag. Ik wil de minister nu niet in bescherming nemen, dat is ook niet nodig, maar ik vind wel dat men respect moet opbrengen voor de werkzaamheden van deze commissie. Als de heer Dewinter hier niet aanwezig was, kon hij toch nog steeds het verslag raadplegen.

Ook over de grond van deze zaak deel ik de mening van de heer Dewinter niet, zoals ik op veel punten met hem van mening verschil. In de teksten die nu voorliggen, gebruikt de minister geen indicatoren die etnisch geënt zijn. Ze gebruikt criteria waarmee men probeert de kansarmoede te vatten. Het is evident dat kinderen, om welke reden dan ook, een achterstand kunnen oplopen. Dat kan zijn omdat ze komen uit een landelijk gebied, waar men soms wat minder aandacht heeft voor het stimuleren van het taalgevoel van kinderen, of omdat ze komen uit een anderstalig milieu, dat net zo goed een andere taalgemeenschap in België kan zijn dan een andere taalgemeenschap die ook een andere etnische gemeenschap is. Dat zijn toch allemaal objectieve indicatoren die een reëel vermoeden oproepen dat men het naderhand moeilijker zal krijgen in het onderwijs.

Het lijkt me dan ook logisch dat de overheid daar zo veel mogelijk probeert op te anticiperen. Dat wil niet zeggen dat ik geen vragen heb in het globale debat, maar het stoort me mateloos dat de heer Dewinter systematisch elke poging om een preventief gelijkekansenbeleid te voeren van omgekeerde discriminatie verdenkt.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, ik wil hier nog even kort op antwoorden, want een discussie ten gronde met de heer Dewinter heeft toch weinig zin. Ik wil wel antwoorden op zijn technische vraag.

Bij het begin van het OVB en het ZVB zijn er geen nulmetingen gedaan. Men kan moeilijk meten welke vooruitgang bepaalde groepen boeken, als men niet weet waarvan men is vertrokken. Er zijn wel evaluaties, wetenschappelijke onderzoeken en enquêtes uitgevoerd, en de resultaten daarvan hebben geleid tot deze bijsturing van het gelijkkanalenbeleid. De versterking van het lokale ondersteuningsbeleid is een voorbeeld van een beleidsaanbeveling uit die onderzoeken.

Terzijde wil ik nog zeggen dat uit het Pisa-onderzoek ook blijkt dat de resultaten voor het technisch en het beroepsonderwijs, waarin veel van de leerlingen waarover u het hebt, zitten, opmerkelijk beter zijn in Vlaanderen dan in het buitenland. Dat is toch een belangrijke kanttekening.

Wat de problematiek van de leerstoornissen betreft, is het niet zo dat leerstoornis in het verleden als indicator was opgenomen bij zorgverbreding of onderwijsvoorrang. Het was wel zo dat scholen die uren kregen op basis van andere indicatoren, die uren vaak gebruikten om leerlingen met een aantal leerstoornissen te helpen. Dat zal in de toekomst niet veranderen, wat niet wegneemt dat we ook heel intens werken aan alles wat met leerstoornissen en leerproblemen te maken heeft. Hiervoor raad ik u aan onze visietekst over het buitengewoon onderwijs te lezen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Kris Van Dijck tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de situatie van de internaten in Vlaanderen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van Dijck tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de situatie van de internaten in Vlaanderen.

De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, met mijn betoog over deze problematiek heb ik niet de bedoeling om nogmaals te belanden in het verhaal van de ongelijke financiële behandeling van de netten. De teneur is dezer dagen al genoeg gezet door anderen, niet in het minst door mensen die in deze commissie zelden of nooit aanwezig zijn. Ik wil me dan ook beperken tot een aantal bekommernissen, in het belang van het kind.

De aanwezigheid van internaten heeft ook vandaag nog een maatschappelijke relevantie. Er zijn 1001 redenen waarom ouders en kinderen kiezen voor een internaat. We hebben trouwens ook in het regeerakkoord duidelijk gemaakt dat we het probleem van de internaten tijdens deze legislatuur ten gronde willen aanpakken.

De Vlaamse internaten hebben de jongste jaren te kampen met een malaise. Ze staan niet alleen te pas en te onpas aan de klagmuur, maar roeren ook op een correcte en gefundeerde wijze de trom.

De belangrijkste directe en indirecte indicatoren voor deze daling zijn de volgende. Al meer dan 30 jaar is er een daling van het aantal internen. Steeds meer internaten moeten de boeken neerleggen en sluiten. Ze hebben te kampen met een negatief en ouderwets imago. De kosten schieten de hoogte in waardoor de internaten niet alleen duur, maar ook elitair worden. Daarnaast zijn de internaten slecht uitgerust en hebben ze onvoldoende werkmiddelen. Tot slot zijn de opvoeders niet langer gemotiveerd, en is er ook een probleem met de omkadering.

Ik illustreer dit met een aantal cijfers. In de periode 1997-2000 is het aantal internaten gedaald van 157 naar 143. Er werden 3 internaten gesloten in het gemeenschapsonderwijs, 2 in het officieel gesubsidieerd onderwijs en 9 in het vrij gesubsidieerd onderwijs, dat het leeuwendeel van de internaten bevat.

Het aantal internen zakte in diezelfde periode met 16,29 percent, van 12.327 naar 10.319. In het gemeenschapsonderwijs is er een daling van 2.490 naar 2.120, in het officieel gesubsidieerd onderwijs is er een daling van 220 naar 170 en in het vrij gesubsidieerd onderwijs zien we een daling van 9.617 naar 8.029. Het aantal leerlingen in het secundair onderwijs bedraagt ongeveer 2 percent van het totaal aantal leerlingen. Het buitengewoon onderwijs wordt hier niet meegerekend. Drie op de vier internen situeren zich in het vrij gesubsidieerd secundair onderwijs.

Van Dijk

Hoewel het om een zeer complexe materie gaat, kunnen de problemen en de mogelijke oplossingen daarvoor in twee deelgebieden worden opgesplitst : de leefbaarheid van de internaten en de toegankelijkheid van de internaten. Ik wil hier vooral de nadruk leggen op de leefbaarheid.

De leefbaarheid bestaat op haar beurt uit drie thema's : een verantwoorde omkadering, een eigentijdse infrastructuur en toereikende werkingsmiddelen. De nadruk ligt voornamelijk op het eerste en derde thema.

De beperkte omkadering is het meest acute pijnpunt. Uit de studie van de objectiveerbare verschillen blijkt dat de totale loonkost per interne uit het vrij gesubsidieerd onderwijs slechts 464,88 euro of 18.700 frank bedraagt. In het vrij gesubsidieerd onderwijs moet men het stellen met één opvoeder per 23 internen.

Ik wil terzake ook verwijzen naar de vraag om uitleg die ik op 7 december 2000 heb gesteld. Die vraag ging over het statuut van de beheerder in de vrije internaten. Het antwoord van de minister was voorzichtig. Er konden pas concrete maatregelen worden genomen nadat de resultaten van de studie over de objectiveerbare verschillen bekend waren. Nu, een jaar later, wil ik dit probleem opnieuw naar voren brengen.

Enerzijds is er een probleem van de overdracht van anciënniteit waardoor het ambt van internaatsbeheerder nog steeds geen volwaardig gesubsidieerd onderwijsambt kan worden genoemd. Anderzijds worden we geconfronteerd met een juridische lacune op het vlak van bekwaamheidsbewijzen. Beide problemen leiden tot de anomalie dat men voor deze bevordering minder verdient.

Aanvullend wil ik eveneens wijzen op een mogelijk spoor dat ik toen in die vraag naar voren heb gebracht en dat ook wordt vermeld in het rapport van Deloitte & Touche, op bladzijde 415. Het zou mogelijk moeten zijn om voor grote internaten te voorzien in een ambt van adjunct-beheerder. Nu is het zo dat elk internaat met meer dan 30 internen recht heeft op een internaatsbeheerder. Er geldt dus éénzelfde regeling zowel voor een internaat met 31 leerlingen als voor een internaat met 250 leerlingen. Ik meen dat ook moet worden voorzien in het ambt van een gesubsidieerd opvoeder. Hier doet zich immers het grootste tekort voor.

Wat de werkingsmiddelen, of het derde thema, betreft, wordt voor het vrij gesubsidieerd onderwijs sedert een aantal jaren – met name sinds de begroting van 1999 – voorzien in een geldpot van 2 miljoen euro. Deze pot moet worden verdeeld volgens het aantal internen die een studietoelage krijgen. Deze maatregel wordt nog steeds toegepast, de cijfers zijn geïndexeerd. Deze extra werkingsmiddelen hebben de voorbije jaren al heel wat rechtgezet. Toch blijven twee situaties voor moeilijkheden zorgen.

Door de beperkte omkadering van de vrije internaten gaat een groot deel van deze middelen naar de lonen van het opvoedend personeel. Het indirect gevolg daarvan is dat de kosten stijgen. Daarnaast kunnen gesubsidieerde internaten met heel veel leerlingen in het basisonderwijs niet of minder delen in de bijkomende schijf van 2 miljoen euro, omdat leerlingen uit het basisonderwijs geen studietoelagen kunnen krijgen.

Het tweede probleem hebben we reeds proberen te ondervangen via ons voorstel van resolutie betreffende de bijsturing van het studietoelagensysteem voor interne leerlingen van het secundair en basisonderwijs. Na overleg hebben we besloten om dit voorstel gedeeltelijk te integreren in het voorstel van resolutie betreffende de studietoelagen in het secundair en basisonderwijs. Met dit thema belanden we bij het tweede deelgebied van de internatenproblematiek, met name de toegankelijkheid.

Op dit vlak hebben we reeds een aantal initiatieven genomen. Dit werd ook gestaafd met cijfers uit de studie over de objectiveerbare verschillen. Uit de cijfers van Deloitte & Touche blijkt duidelijk dat zowel de internaten van het vrij gesubsidieerd onderwijs als die van het gemeenschapsonderwijs problemen hebben met de toegankelijkheid. In het VGO spreken we over 10 percent doelgroepeleringen en in het GO over 15 percent. Zeker in het VGO is de sociale herkomst de laatste decennia ernstig gewijzigd. Het aandeel interne leerlingen uit de lagere sociale klassen is significant gedaald. Terwijl in 1990 nog 21 percent van de internen uit het VGO een studietoelage ontving, bedroeg dit in 2000 nog slechts 10 percent.

We kunnen dus wel degelijk van een elitarisering van de vrije internaten spreken, ondanks het feit dat er door de Vlaamse Gemeenschap bepaalde stimulansen worden gegeven. Ik denk aan de pot van 2 miljoen euro die wordt verdeeld volgens het aantal internen dat een studietoelage krijgt in het VGO. Een ander voorbeeld zijn de reducties voor ouders met financiële problemen en voor kinderen

Van Dijk

die een studietoelage ontvangen. Er zijn ook speciale regelingen voor schipperskinderen, topsportleerlingen, kinderen uit kroostrijke gezinnen, enzovoort.

Ik wil enkele heel concrete vragen stellen aan de minister. De eerste reeks vragen gaat over het leefbaarheidsaspect. We zien dat er in de begroting 2002 geen extra middelen worden vrijgemaakt voor de internaten. We lezen wel dat de minister-president via een inhaalplan een beter subsidiëring voor de vrije internaten wil bewerkstelligen. De studie is reeds enkele maanden afgerond. De vraag is dan ook hoe het nu verder moet. Wat wordt er bedoeld met dat inhaalplan? Moet dit acute probleem geen voorrang krijgen? Moet er niet worden nagedacht over het statuut van de internaatsbeheerder? Wat moeten we doen met het denkspoor over het ambt van adjunct-beheerder voor grote internaten?

Dan heb ik nog enkele vragen over het toegankelijkheidsaspect. We zien dat het er, ondanks de inspanningen, niet op verbeterd. Integendeel, we kunnen spreken van een verdere elitarisering van de internaten. Dat is vreemd. Hoe komt dat? Is daar onderzoek naar gevoerd? Werkt de maatregel contraproductief. Wat kunnen we hieraan doen? We denken ook aan de internaten van het basisonderwijs. Deze kennen een stijging van het aantal leerlingen. In het vrij kleuteronderwijs is er een stijging van 29 naar 39 en in het vrij lager onderwijs van 661 naar 718. In 1997 bedroeg dit nog maar 628 kinderen. Over welke leerlingen gaat het hier in feite? Hoe staat de minister tegenover dit opmerkelijk fenomeen? Moet de mogelijkheid niet worden gecreëerd om ook kinderen uit het basisonderwijs een studietoelage toe te kennen?

Ik verwijs tot slot nogmaals naar het regeerakkoord. Ik hoop dat we een duidelijke stap kunnen zetten om dit probleem op te lossen.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, dames en heren, ik dank de heer Van Dijk voor zijn vraag om uitleg. We voelen dit aan als een steun aan onze fractie die in het verleden deze problematiek al meermaals verwoordde. De heer Van Dijk heeft op een correcte manier de problemen geschetst, zowel op vlak van werking, personeel als infrastructuur. We kijken met grote belangstelling uit naar de begrotingscontrole 2002. We hopen dat de regering nu ook daad-

werkelijk wezenlijke stappen zal zetten om iets aan het probleem van de internaten te doen. Ik kondig nu reeds een motie van onze fractie aan.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer de voorzitter, we hebben over dit onderwerp al eens een heel interessante hoorzitting gehad. We hebben ook met een aantal mensen de happening van de vrije internaten bezocht in Mechelen. Hun verhaal heeft me toen ook erg verrast. Als sommige toppolitici zelf worden geconfronteerd met de problematiek van de internaten, dan hebben ze daar ook ineens aandacht voor.

Ik herinner me vooral uit de hoorzitting dat internaten de opvoeding zinvol kunnen ondersteunen. Ze spelen ook een belangrijke rol als maatschappelijke actor in het gelijkheidsbeleid. Er is een periode geweest dat er een enorme stijging was van kinderen uit kansarme gezinnen. Indien er mogelijkheden zijn bij de begrotingscontrole, pleit ik ervoor dat de regering een aantal concrete stappen zet.

Ik vind wel dat we in de commissie het fundamentele debat over de plaats en de rol van de internaten moeten houden. Is het bijvoorbeeld een goede evolutie dat kleuters in internaten worden geplaatst? Dit is een open vraag die ik ook stel in verband met de toename in internaten van het aantal leerlingen die basisonderwijs volgen. Ik vind dat we fundamentele vragen moeten stellen over het ondersteunen van die toename. Dat is natuurlijk een meer inhoudelijke vraag waarover we ons in de toekomst eens moeten buigen. Ik ondersteun natuurlijk wel de vraag dat de regering bij de begrotingscontrole een aantal stappen in de richting van de internaten zou zetten.

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, naar aanleiding van deze vraag hebben we degelijk cijfermateriaal te zien gekregen. Toch blijf ik met een fundamentele vraag zitten. De internatenpopulatie is veranderd. In de hoorzitting werd gezegd dat er vroeger in de internaten een minderheid was van kinderen met problemen en probleemgedrag in alle mogelijke vormen. Nu gaat het om een veel groter aantal van die jongeren. Ik denk dat het beleid naar de instroom moet kijken. Misschien moet de opvoedingsondersteuning een van de grote prioriteiten in de discussie over de internaten worden.

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Mevrouw de minister, de problemen zijn ons bekend. De oplossingen zijn misschien minder evident, maar ze moeten er komen. Ik verwijs ook naar de interessante hoorzitting. Ik herinner mij nog heel goed de berichtgeving over Mechelen en de vrije internaten. Daaruit is gebleken dat de algemene opvatting steeds meer dreigt te evolueren naar de visie dat internaten oudbollige en levensvreemde instellingen zijn. Het tegendeel is natuurlijk waar.

Vandaag is de vraag waarom mensen hun kinderen naar een internaat sturen, niet aan de orde. Wat vandaag wel aan de orde is, is de manier waarop de overheid kan bijdragen tot betere omstandigheden voor de internaten. Ik sluit mij dus aan bij de vragen van de heer Van Dijck en de anderen. Ik vraag dus ook om bij de begrotingscontrole werk te maken van een statuut voor de internaatbeheerder, zodat er duidelijkheid komt. We moeten ook eens overwegen of er geen uitzondering moet worden gemaakt in verband met studietoelagen voor het basisonderwijs.

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, tijdens een interpellatie van de heer De Meyer van november 2000 over de subsidiëring van de vrije internaten antwoordde de minister : 'Momenteel wordt in een vrij internaat het geheel van de loonmassa betaald met de werkingsmiddelen. Deze substantiële meerkost is mijns inziens een bijkomende reden om thans geen overhaaste en partiële initiatieven te nemen, maar wel de eerder vermelde planning te volgen. Dat neemt niet weg dat dit ook onze zorg wegdraagt, anders zou dit niet in de beleidsnota herhaaldelijk worden vermeld. We pleiten er toch voor om de studie 'Objectieve Verschillen' af te wachten en de passende maatregelen te nemen.'

Mevrouw de minister, die studie is nu voorhanden. Ik hoop dat de passende maatregelen zo snel mogelijk worden genomen. U hebt dat immers beloofd.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, het dossier over de internaten is in dit parlement al meermaals aan bod gekomen

en de gevoeligheden in dat verband zijn dus bekend.

Mede in het licht van de conclusies van de intussen beëindigde studie over de objectiveerbare verschillen wordt dit dossier door het departement Onderwijs grondig onderzocht. Het is de bedoeling de te nemen maatregelen niet te isoleren. Ze passen in een globaal pakket van initiatieven die een herschikking van de besteedbare budgetten inhouden. Het internatendossier heeft immers meerdere aspecten, zoals bijvoorbeeld de hoogte van het kostgeld en de problematiek van de kansarme en/of beursleerlingen. Omdat de budgettaire manoeuvreerruimte niet onbeperkt is, zullen steeds prioriteiten moeten worden gesteld.

In verband met het toegankelijkheidsaspect is de problematiek van de elitarisering van de internaten reeds aangekaart. Het departement Onderwijs heeft hierover nooit wetenschappelijk onderzoek verricht of uitbesteed, maar misschien is een aspect als de kostprijs naast de mobiliteit, de afstand en de spreiding van de scholen met bepaalde niveaus en studierichtingen één van de doorslaggevende factoren. In dit verband wil ik erop wijzen dat het zowel de inrichtende machten van het vrij gesubsidieerd onderwijs als die van het gemeenschapsonderwijs zijn die momenteel de aan de ouders doorerekende kostprijs bepalen.

Vroeger was het anders. Toen werd de kostprijs jaarlijks per omzendbrief door het gemeenschaps-onderwijs vastgelegd. Deze regeling werd gewijzigd, zodat schoolgroepen vanaf het schooljaar 2000-2001 de tarieven voor hun gemeenschapsinternaten, tehuizen en opvangcentra zelf bepalen. KB 456 houdende rationalisatie en programmatie van de internaten van het door de staat georganiseerde of gesubsidieerde onderwijs regelde die kostprijs voor de door de staat georganiseerde of gesubsidieerde internaten. Het vijfde punt van artikel 3, paragraaf 1 werd bij decreet van 31 juli 1990 weggelaten.

In de context van het toegankelijkheidsaspect is in uitvoering van het regeerakkoord en van de beleidsnota 'Onderwijs & Vorming 2000-2004' geen sprake geweest van een studietoelage voor kinderen in het basisonderwijs. Er was wel sprake van de kostenloosheid van het leerplichtonderwijs.

De cijfers over de stijging van het aantal internen in het vrij kleuteronderwijs, waarbij sprake was van een stijging van 29 kleuters op 1 september 2000 tot 39 kleuters op 1 september 2001, en de cijfers over het aantal internen in het vrij lager onderwijs,

Vanderpoorten

waarbij sprake was van een stijging van 661 tot 718 leerlingen, dateren van 1 september. Die datum is echter enkel van belang bij de programmatie en oprichting van scholen en internaten.

Het departement Onderwijs en Vorming beschikt echter over geverifieerde gegevens over de internen in de vrije gesubsidieerde internaten. Deze cijfers hebben betrekking op de gebruikelijke tellingsdatum, namelijk 1 februari van het voorafgaande schooljaar. Om de trend in het aantal internen in het gesubsidieerd onderwijs van de jongste jaren te illustreren, ben ik iets verder in de tijd teruggeshaald. In het vrij gesubsidieerd kleuteronderwijs waren er 41 internen in 1997, 42 internen in 1998, 43 internen in 1999, 44 internen in 2000 en 40 internen in 2001. In het vrij lager onderwijs waren er 733 internen in 1997, 682 internen in 1998, 758 internen in 1999, 761 internen in 2000 en 741 internen in 2001. Op basis van deze cijfers kan er veel meer worden gesproken van een nivellering in het vrij gesubsidieerd kleuteronderwijs gedurende de jongste vijf jaar en van een weinig relevante stijging in het vrij gesubsidieerd lager onderwijs.

In het vrij gesubsidieerd secundair onderwijs is er een duidelijke negatieve trend. Er waren 8.843 internen in 1997, 8.010 internen in 1998, 7.704 internen in 1999, 7.224 internen in 2000 en 6.934 internen in 2001. Hier is dus sprake van een opvallende en constante daling. Voor het basisonderwijs wordt, in tegenstelling tot het secundair onderwijs, de geringe toename van 1997 naar 2000 in 2001 vrijwel ongedaan gemaakt. Volgens ons wijst dit op een stabilisatie op langere termijn.

Cijfergegevens over internen zijn naakte cijfers, de sociale herkomst of het profiel van de internen zijn niet bij het departement gekend.

Inzake het leefbaarheidsaspect heb ik de eenmalige verhoging van de werkingsmiddelen voor het jaar 1999 structureel gemaakt. Ik besef echter dat dit onvoldoende is om te beantwoorden aan de verschillen die in de studie van Deloitte en Touche worden aangetoond. Meer nog dan het leerplichtonderwijs moet dit dossier met de nodige omzichtigheid worden benaderd, vooral om een antwoord te geven op de vraag wie kostgeld moet betalen en welke kostprijs moet worden aangerekend. Ik heb mijn administratie de opdracht gegeven om hiervan de juiste cijfergegevens mee te delen, want die liggen niet zomaar in de kast. Ik zou graag een beeld hebben van het bedrag dat de ouders beta-

len, en zou ook willen weten of hierin wordt gedifferentieerd. We moeten ons de vraag stellen of welstellende ouders, die hun kinderen op internaat sturen omdat ze een zeer zware verantwoordelijke job hebben, misschien meer moeten worden aangesproken. Ik denk dat het debat meer moet worden opengetrokken. Het stelsel van een bijkomende subsidiëring voor beursleerlingen blijkt bijvoorbeeld niet langer een goede maatstaf te zijn.

De vraag naar de noodzakelijkheid van een adjunct-beheerder lijkt me op dit moment ondergeschikt aan de vraag naar een gepaste omkadering en correcte werkingsmiddelen. Dat is volgens mij het allerbelangrijkste.

We moeten ons ook de vraag stellen of de norm van dertig internen niet te laag is. Ik wil alleszins aangeven dat de discussie over meer gaat dan geld zonder meer. We moeten ook inhoudelijk bekijken waar we met die internaten naartoe willen.

De vraag naar een eerste bijkomende financiële input via de budgetcontrole zal ik uiteraard ook stellen. Ik moet wel zeggen dat er voor de budgetcontrole al een lijstje klaarligt. Dit is slechts een van de punten op een redelijk lang lijstje.

De voorzitter : De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik wil beginnen waar u eindigde. Het lijstje zal inderdaad lang zijn. Ik denk dat het dan ook belangrijk is dat we vanuit deze commissie een duidelijk signaal kunnen geven.

In ieder geval zijn lijstjes bij budgetcontroles wel degelijk belangrijk. Ik meen dat hier inderdaad de uitvoering van het regeerakkoord wordt gevraagd.

Met redenen omklede moties

De voorzitter : Door de heren De Meyer, Martens en Vanleenhove werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie ingediend. Ze zal worden gedrukt en rondgedeeld.

Door de heer Van Dijck en door de heer Huybrechts werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Voorzitter

Het incident is gesloten.

De vergadering is geschorst.

- *De vergadering wordt geschorst om 11.26 uur.*
- *De vergadering wordt hervat om 11.40 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Mathieu Boutsen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het leerlingenvervoer

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Boutsen tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het leerlingenvervoer.

De heer Boutsen heeft het woord.

De heer Mathieu Boutsen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, hier en daar zijn er toch wel wat scherpe kantjes aan de organisatie van het leerlingenvervoer.

We nemen het voorbeeld van een gezin met twee mindervalide kinderen. Beide kinderen lopen school in een gesubsidieerde vrije school voor bijzonder onderwijs. Aanvankelijk aanvaardde de Vlaamse Gemeenschap dat beide kinderen aanspraak maakten op gratis leerlingenvervoer via de 'buitendienst leerlingenvervoer Vlaams-Brabant'. Beide kinderen zitten in dezelfde school doch in een verschillende graad.

Voor een van beiden is er geen probleem, want de betreffende instelling is voor hem de dichtstbijzijnde school en hij kan aanspraak maken op gratis leerlingenvervoer via de buitendienst. Voor zijn broertje is het recht op leerlingenvervoer in de buitendienst evenwel ingetrokken omdat de dichtstbijzijnde school voor zijn graad een andere school is. Volgend jaar zal hij echter naar dezelfde school moeten gaan als zijn oudere broer omdat alleen daar de hogere graad wordt georganiseerd.

Mevrouw de minister, u begrijpt de absurditeit van deze situatie : de jongste ziet de oudste dagelijks vertrekken naar dezelfde school met een busje waarin genoeg plaats is voor hemzelf. Het zou toch een eenvoudige uitzonderingsregel zijn indien de

kinderen van eenzelfde familie samen de bus kunnen nemen naar dezelfde school.

We moeten hier nog aan toevoegen dat de jongste recht heeft op gratis vervoer van De Lijn. Het probleem is echter dat de busverbinding in dit geval veel moeilijker is, omdat de bus voor dit jong mindervalide kind niet speciaal voor zijn deur stopt, terwijl de buitendienst leerlingenvervoer dit wel doet om zijn broer op te halen.

Mevrouw de minister, wij willen u vragen te overwegen of er voor dergelijke gevallen een uitzonderingsregel kan worden toegepast.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, de situatie waarbij twee kinderen uit hetzelfde gezin naar dezelfde school gaan en waarbij een kind gratis meekan en het andere niet – of althans niet gratis – is inderdaad bestaande.

Het betreft hier zeker geen alleenstaand geval. Het is een logisch gevolg van een correcte toepassing van de wet op het Buitengewoon Onderwijs van 6 juli 1970, artikel 20. Dit artikel bepaalt dat leerlingen uit het buitengewoon onderwijs gratis gebruik kunnen maken van het leerlingenvervoer, indien zij de dichtstbijzijnde school van het net van hun keuze bezoeken. Daarbij wordt uiteraard ook rekening gehouden met het type van onderwijs en in het Buitengewoon Secundair Onderwijs ook met de afdeling en de kwalificatie.

Er zijn bij wijze van voorbeeld veel meer scholen van type 1 en 8 dan van type 2 en 4. Hierdoor kan het best zijn dat het ene kind uit het gezin gratis naar een school kan, terwijl diezelfde school voor zijn zus of broer niet de dichtstbijzijnde school is.

In het aangehaalde voorbeeld waarin het tweede kind uit het gezin niet gratis op de bus kan, zijn er twee mogelijkheden : ofwel is er nog plaats op de bus en kan het kind meerijden, mits het een bijdrage betaalt die overeenkomt met een schoolabonnement – in dit geval een buzzy pass -, ofwel is er geen plaats meer op de bus en kan het kind niet mee. Dit betekent dat kinderen van eenzelfde familie veelal toch nog samen de bus kunnen nemen naar dezelfde school.

Mijnheer Boutsen, uit uw vraag blijkt tevens dat het jongste kind recht heeft op gratis vervoer van De Lijn. Dit is een gevolg van een maatregel van het Vlaams Fonds. Het Vlaams Fonds voorziet

Vanderpoorten

vanaf 1 januari 2001 in gratis openbaar vervoer voor alle personen die zijn ingeschreven bij en erkend door het Vlaams Fonds. Dit heeft evenwel niets te maken met het leerlingenvervoer.

De verantwoordelijkheid voor de organisatie van het leerlingenvervoer en het innen van de bijdragen van de schoolabonnementen is momenteel in handen van De Lijn. Indien u mij de gegevens van deze familie bezorgt, zullen de medewerkers van De Lijn en mijn administratie dit ten gronde onderzoeken.

Wat de toekomst betreft wordt er in elk geval gewerkt aan een nieuwe regelgeving, in samenwerking met de minister van Mobiliteit. Wat de inhoud van deze nieuwe regelgeving betreft, wil ik niet vooruitlopen op de besprekingen terzake.

Ook in mijn visietekst 'Maatwerk in samenspraak' wordt vermeld dat er een nieuw decreet op komst is inzake het leerlingenvervoer. De voorbereidingen hiervoor worden momenteel aangevat. Het is de bedoeling om dat volgend politiek werkjaar te bespreken. Een belangrijk aspect hierin is de impact van de vrijekeuzeregeling op de organisatie van het leerlingenvervoer.

De voorzitter : De heer Boutsen heeft het woord.

De heer Mathieu Boutsen : Ik dank de minister voor haar antwoord. Ik ben blij te horen dat dit geval blijkbaar individueel kan worden behandeld. Daarom ga ik ook graag in op haar verzoek om deze familie kenbaar te maken.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Lucien Suykens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het afvalbeleid van onze secundaire scholen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Suykens tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het afvalbeleid van onze secundaire scholen.

De heer Suykens heeft het woord.

De heer Lucien Suykens : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, dames en heren, onder de titel 'Afvalbeleid secundaire scholen is een zootje' werden we door de pers op de hoogte gebracht van de resultaten van een onderzoek door het departement Menselijke Ecologie van de VUB over het afvalbeleid in onze secundaire scholen.

De secundaire scholen produceren per jaar 100 kilogram afval per leerling. Leerlingen produceren meer PMD-afval dan de gemiddelde Vlaming. Met de duizenden drankautomaten binnen onze schoolmuren die frisdranken in blikjes en plastic flessen uitbraken, is dat niet verwonderlijk, maar toch.

Het afvalschoentje knelt nog veel harder als we lezen dat veel te maken heeft met een gebrekkige kennis van de milieuwetgeving. Eén op de vijf scholen met industriële studierichtingen zou niet weten dat ze onder klasse 1, het meest milieubelastend, valt. Een klasse 1-type moet een milieucoördinator hebben, een milieujaarverslag voorleggen en een milieu-inspectie ondergaan. Slechts vier op de tien ASO-scholen zijn van mening dat ze onder klasse 2 vallen.

Wat me ook eigenaardig lijkt, is dat scholen zeer uiteenlopende tarieven betalen voor hun afvalophaling. Door de autonomie van de Vlaamse gemeenten betaalt de ene school niets en de andere zoveel dat de personeelsleden beslissen om het afval zelf naar een containerpark te brengen.

Volgens de heer Van den Bossche van het project Groene School van het departement Onderwijs is er zelfs een onderzoek waaruit blijkt dat slechts twee Vlaamse secundaire scholen zeker weten dat ze in orde zijn met de milieuwetgeving. Onwetendheid is blijkbaar de oorzaak van het falende afvalbeleid in de scholen. Het project Groene School zal vanaf 15 januari een folder uitbrengen waarin de milieuwetgeving begrijpelijk wordt uitgelegd.

Mevrouw de minister, dergelijke onderzoeksresultaten doen heel wat wenkbrauwen fronsen en roepen heel wat vragen op bij mensen die met milieu en/of onderwijs bezig zijn. Hoe lang bent u al op de hoogte van het onderzoek van de VUB en de resultaten ervan ? Hoe lang weet u al dat Groene School op de hoogte is van de afvalproblemen en de onwetendheid omtrent de milieuwetgeving in de scholen ? Worden er naast de folder van Groene School nog acties gepland om de directies en schoolbesturen te wijzen op hun plichten ?

In verband met de verschillende tarieven moeten we misschien overwegen om alle scholen, niette-

Suykens

genstaande de autonomie van de gemeenten, op een meer gelijke manier te behandelen. Wat kunnen we daaraan doen ? Kan het departement, op voorwaarde dat de school een inspanning levert om de afvalberg te verminderen tot een bepaald percentage, niet instaan voor de hoogste facturen van de milieukosten ?

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, dames en heren, ik wil me bij deze vraag aansluiten omdat dit thema, net zoals voeding, luchtkwaliteit en dergelijke, voor het departement Onderwijs een belangrijke rol speelt of moet spelen.

Ik stel een tegenstelling vast tussen wat in de lessen gebeurt en wat er in praktijk op de scholen gebeurt. In de lessen wordt gewerkt rond afvalpreventie, zuinig energiegebruik en sorteren van afval. Het leerlingengedrag en het schoolbeleid laten ons wat anders zien. Het schoolbestuur oefent niet altijd de voorbeeldfunctie uit die ze promoot.

Inzake preventie moeten nog heel wat inspanningen worden geleverd. De heer Suykens heeft de verdienste om dit probleem ter sprake te brengen, maar het betalen van afvalfacturen is onvoldoende. Dat helpt de scholen wel, maar het heeft niets te maken met preventie.

Mevrouw de minister, hoe kan het departement de bestaande initiatieven van sommige scholen nog beter ondersteunen ? Ik heb de website van het departement nog eens bekeken. Die bevat geen enkele link naar Groene School. Dat zou toch een kleine moeite zijn ? Dat is slechts één ideeetje. Een andere mogelijkheid is dat het departement alternatieven voorstelt aan de scholen. Ik heb vroeger al gewezen op de hoge elektriciteitsfactuur van de drankautomaten. Los van het afvalprobleem veroorzaken de automaten dus ook nog extra energiekosten. Er bestaan alternatieven, en misschien moet het departement de scholen daarop wijzen.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, mijnheer Suykens, het onderzoek waar u over sprak, betreft een niet-gepubliceerd eindwerk van de heer Van de Velde. Gedeelten ervan werden gepubliceerd in Milieuzorg op School, de nieuws-

brief van het project Groene School, van oktober 2001.

De resultaten van deze studie zijn inderdaad onrustwekkend, maar tonen ook aan dat scholen hun afvalberg tot de helft kunnen reduceren door het voeren van een goed milieubeleid. Daarvoor doen reeds heel wat scholen in Vlaanderen een beroep op het project Groene School van het departement Leefmilieu en Infrastructuur van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Dat wordt inhoudelijk mee ondersteund door leden van de onderwijsinspectie en van de Dienst voor Onderwijsontwikkeling van het departement Onderwijs. In juni 2001 namen 427 secundaire scholen aan het project deel. Dit aantal neemt voortdurend toe. In uw vraag is sprake van de start van het project Groene School op 15 januari. Deze datum is volledig uit de lucht gegrepen aangezien dit project reeds voor het vierde jaar loopt.

Dit schooljaar is de nieuwsbrief Milieuzorg op School, MOS, gestart met als doel basisscholen te helpen bij het opstarten van een milieuzorgsysteem. Ook dit is een initiatief van het departement LIN dat eveneens inhoudelijk ondersteund wordt door de inspectie en de dienst voor Onderwijsontwikkeling. Voor beide projecten – Groene School en MOS – kunnen de scholen gratis een beroep doen op gespecialiseerde begeleiders.

Zopas verscheen bij het departement LIN de brochure 'Vlarempel, ik snap het !'. In deze handige en luchtig opgevatte brochure wordt de milieuwetgeving voor scholen haarfijn uit de doeken gedaan. De brochure bevat voldoende informatie voor de doorsnee basis- en secundaire school. Bovendien zijn er verwijzingen opgenomen naar literatuur en websites waar scholen terecht kunnen voor het geval zij nog bijkomende vragen hebben over de milieuwetgeving. Ook deze brochure kwam tot stand met de inhoudelijke medewerking van de Dienst voor Onderwijsontwikkeling. Ze zal in de loop van de maand februari gratis worden verspreid op alle scholen, extra exemplaren kunnen gratis worden bekomen bij het departement LIN.

De onderwijsverstrekkers, die geacht worden op tal van vlakken een voorbeeldfunctie te vervullen, moeten voldoende milieubewust zijn en hun dagdagelijkse werking hierop afstemmen. In die zin vind ik het niet verantwoord in financiële stimuli te voorzien voor die scholen die hun afvalberg verminderen. De budgettaire ruimte waarover Onderwijs beschikt is daarenboven niet onbegrensd en de prioriteiten zijn intussen duidelijk uitgestippeld.

Vanderpoorten

Dat de link naar Groene School ontbreekt op de website van het departement, wist ik niet. Ik zal dat laten nakijken. Dat is een kleinigheid.

De voorzitter : De heer Suykens heeft het woord.

De heer Lucien Suykens : Ik weet uit eigen ervaring dat in het basisonderwijs heel wat meer milieuvriendelijke initiatieven worden genomen en dat men daar beter toekijkt op het milieubewustzijn bij jongeren. In het secundair onderwijs loopt dat al eens verkeerd. Dat heeft de VUB dus ontdekt. Ik vind het positief dat de departementen Leefmilieu en Onderwijs al zoveel ondernemen.

Ik ga akkoord met de heer Ramon dat preventie beter is dan achteraf een factuur te betalen. Toch zitten veel scholen nu met die hoge kosten. Preventie kan niet alles oplossen, kan de facturen niet doen verdwijnen. Wat moet er bijvoorbeeld gebeuren met een gebruikt glas van de scheikundeles ?

Dat soort afval kan niet worden voorkomen. De verwerking daarvan kan via de werkmiddelen worden betaald. Voor sommige richtingen loopt dat soort onkosten echter te hoog op. De richtingen automechanica en -onderhoud kampen daar ook mee.

Minister Marleen Vanderpoorten : Via de brochure 'Vlarempel, ik snap het !' worden scholen begeleid en ondersteund om meer preventief te werken. Naar aanleiding daarvan zal er in samenspraak met het kabinet Leefmilieu, het kabinet Onderwijs en Aminal, de cel Natuur en Milieu-educatie en -informatie, per provincie in de loop van de maand maart een studiedag worden georganiseerd voor scholen. Dit is uiteraard niet alleenzalmakend, maar alle beetjes helpen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 11.57 uur.*
